

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

B.V.D.

329.64

167679
25-5-66

25 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

Aan Zijne Excellentie
de Minister-President
Plein 1813 no. 4
te
'S-G R A V E N H A G E

Bijlage(n): 1

Uw brief van:

Nr 827.166

Onderwerp:

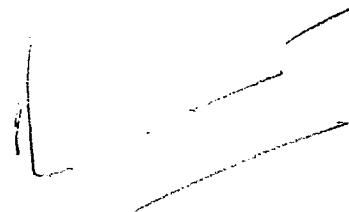
Neo-nazistische invloed in
de Boerenpartij?

's-Gravenhage, 24 mei 1966
President Kennedylaan 25

Hiermede moge ik Uwe Excellentie een rapport aanbieden be-
treffende: "Neo-nazistische invloeden in de Boerenpartij?".

Een exemplaar van dit rapport zond ik rechtstreeks aan de
Minister van Binnenlandse Zaken.

HET HOOFD VAN DE DIENST

Mr. J. S. Sinninghe Damsté

Behoort bij schrijven no. 827.166 Ex. no.2

Dit exemplaar bestaat uit 6 blz.

NEO-NAZISTISCHE INVLOEDEN IN DE BOERENPARTIJ?

25 OKT. 2001
Deze rubricering is
bevestigd na 52 jr.

Algemeen

In verschillende commentaren op de verkiezingsuitslagen van 23 maart j.l. is de Boerenpartij (BP) als een soort NSB rediviva getypeerd. Deze nogal ongenuanceerde beoordeling blijkt bij nadere beschouwing voornamelijk gebaseerd te zijn op enige, de verbeelding aansprekende overeenkomsten, zoals een zekere burgerlijke fatsoensethiek en nationaal-conservatieve instelling, maar vooral ook op de klaarlijkkelijke aantrekkingskracht voor groepen ontevreden en opportunisten. Toch laten deze parallellen op zichzelf niet toe de winst van de BP zonder meer toe te schrijven aan een opleving van het nationaal-socialisme h.t.l. En een vergelijking van stemmen-percentages door beide partijen in de verschillende delen des lands behaald, voert ook zeker niet tot de gevolgtrekking, dat de oude NSB aanhang zich in de BP hergroepeert, zoals wel is gesuggereerd.

Men kan aannemen dat althans het kader van de NSB meer ideologisch was geëngageerd, en daarbij, ondanks zijn chauvinistische leuzen, duidelijk aanleunde tegen het toenmalige ondemocratische bewind in het buurland. De ontevredenheid, die velen ertoe bracht op de NSB te stemmen, hing samen met een maatschappelijke en economische constellatie, welke een totaal andere was dan die ons land thans te zien geeft.

De BP lijkt in opzet meer een belangengroep dan een eigenlijke politieke partij, en vindt haar oorsprong met name in de ontevredenheid van bepaalde boerenkringen, waar men zich in zijn bestaan bedreigd acht door het landbouwbeleid van de regering. De uit afspraken in EEG-verband voortvloeiende maatregelen o.a. worden daar ervaren als onduelbaar staatsdirigisme, dat er op uit is de kleine zelfstandigen te gronde te richten. Het onvoorwaardelijk afwijzen van de corporatieve staat en van elk ingrijpen door de staat in het particulier ondernemen staat bijnrecht tegenover de nationaal-socialistische opvattingen in deze. Het "extreme" karakter van de BP ligt juist overwegend in haar fel en soms daadwerkelijk verzet tegen de h.t.l. te vergaande overheidsbemoeling. Dit verzet tegen de economische regeringspolitiek vindt weerklank bij de kleine middenstanders en in het algemeen in kringen, die zich principieel verzetten tegen staatsbemoening, zoals die zich bijv. concretiseert in PBO-lichamen.

25 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 5 2 jr.

Dit conservatief liberalisme had zich reeds dikwijls tevergeefs tot gelding trachten te brengen in talrijke pogingen tot partijvorming, totdat de, zich in hun bestaan bedreigd voelende boeren en middenstanders, en - in het algemeen - de rechts-georiënteerde ontevreden en elkaar vonden in de meer succesrijke BP. Zij vormen dus de eigenlijke kern van de partij.

Echter blijkt uit de cijfers, dat de BP bij de jongste verkiezingen haar belangrijkste winst niet geboekt heeft op het platteland, maar merkwaardigerwijs in de grote steden en industriecentra. Men krijgt de indruk, dat de wat primitieve verzet- en protesthouding van de BP is aangeslagen bij velen, die het op één of andere wijze niet eens zijn met het regeringsbeleid en evenmin een aantrekkelijk alternatief zien in het program van de z.g. constructieve oppositiepartijen. Sterker nog: deze ontevredenheid blijkt doorgaans in het geheel niet gericht of politiek definieerbaar te zijn. Ze hangt mogelijk samen met ongedifferentieerde onlustgevoelens tegen de bestaande (welvaarts)orde.

Het lijkt ongeoorloofd dit, op zichzelf inderdaad alarmerende verschijnsel, in verband te brengen met neo-nazistische tendenzen. Men mag van de meeste BP-kiezers aannemen, dat zij politiek onverdacht zijn, zij het tevens politiek ongeschoold en opportunistisch. Zelfs indien een relatief groot aantal voormalige nationaal-socialisten op de BP zou hebben gestemd, behoeft dit deze partij als zodanig uiteraard nog niet als "extremistisch" te diskwalificeren: politieke rancune tegen de gevestigde partijen maakt een dergelijke keuze zelfs plausibel. Anderzijds zal men echter bedacht moeten zijn op het risico, dat van extremistische, i.c. neo-nazistische zijde zal worden getracht misbruik te maken van deze jonge, weinig principiële partij. Dit gevaar wordt nog vergroot door haar grote tekort aan kader, dat infiltratiepogingen door oud-nazi's in de hand kan werken.

Er zijn trouwens reeds enige aanwijzingen, dat dergelijke pogingen worden overvogen.

Infiltratie in Boerenpartij?

Recentelijk werd vernomen dat [redacted], de zaakwaarnemer van de naar Spanje uitgeweken oud-nazi [redacted], vóór de verkiezingen van 23 maart j.l. leidende figuren in de BP heeft benaderd met het voorstel de lezers van het blad "Revisie" aan te sporen op deze partij te stemmen. Dit voorstel zou niet door de partijleiding zijn geaccepteerd, hoe graag men ook stemmen vergaarde. Men is kennelijk teruggeschrokken van een open-

25 OKT. 2001
Deze rubricering is
bevestigd op 25/10/01

lijke aanbeveling in een erkend neo-nazistisch blad.

Niettegenstaande de bezwaren van de kant van de BP heeft men in het jongste nummer van "Revisie" toch bedektelijk propaganda voor de BP gemaakt door op te roepen niet op de grote partijen te stemmen, "doch uitsluitend op de nationaal-gezinde kleine partijtjes, die met één of meer zetels reeds zitting hebben in het parlement".

In LOIT-kring (LOIT = Landelijke Organisatie Invaliden Tochten; voortzetting van de HINAG.) acht men het aanbevelenswaard, bij verkiezingen als die van 25 maart j.l. en van 1 juni a.a., de BP, als meest rechtse groepering, te steunen. Ook beraadt men zich op mogelijkheden om in de partijleiding te infiltreren. Men denkt dit te kunnen bereiken via figuren als [redacted] en [redacted] beiden landbouwingenieur en oud-politiek delinquent, die reeds lang in contact met de BP staan.

Volgens een recent bericht speelt men in LOIT-kring met de gedachte [redacted] en de oud-politiek delinquent [redacted] aan te zoeken, een "Adviesraad" voor de Boerenpartij te gaan vormen, zonder overigens politiek op de voorgrond te treden. De Boerenpartij zou in deze gedachtengang naar buiten in elk geval "onverdacht" moeten blijven.

Als men het "intern" over dit plan eens zou zijn, zou de leider van de Boerenpartij - H. Koekoek - worden verzocht er zijn medewerking aan te geven.

25 OKT. 2001

Deze rubricering is
bevestigd na 52/18

II bleek zich na het verkiezingsechec van de NOU te distanceren van de voorzitter van deze partij, II, die hij een dubieuze en onbruikbare figuur vond. II koesterde kennelijk zelf plannen voor de oprichting van een nieuwe oppositionele partij, in samenwerking met enige geestverwanten, onder wie II. Omdat de laatste, voorzover bekend nooit is toegetreden tot de NSB, trad hij dikwijls op als spreekbuis van II op wie dit odium wel rustte. II was in de bezettingstijd overigens wel lid van enkele aan de NSB verwante organisaties en sympathisant van de Nationaal Socialistische Nederlandse Arbeiders Partij (NSNAP), een in 1931 door II opgerichte nazi-organisatie, die zich in 1942 onder Duitse druk in de NSB oploste. Na de oorlog is II 1 jaar en 7 maanden geïnterneerd geweest en werd hij bovendien ontslagen uit zijn betrekking van Rijks-pluimvee-consulent voor Drente, over welk feit hij bijzonder verbitterd is.

De door II na 1956 beoogde partij zou bereid moeten zijn op te komen voor de belangen der oud-politieke delinquenten, doch deze zouden daarbij zelf beslist niet op de voorgrond mogen treden, maar achter de schermen moeten adviseren en stimuleren. De nieuwe partij zou naar buiten als een onverdacht democratische partij moeten optreden, die, behalve oud-NSB-ers, aanhang zou weten te vinden in ontevreden kringen van de AR, CHU en de VVD. II zocht tevens contact met personen, die zich reeds eerder hadden ingezet voor de oprichting van een rechtse oppositiepartij.

Terzake liet hij zich adviseren door de bekende II die in het verleden ook optrad als politiek adviseur van II. Overigens achtte II het in verband met zijn tactiek absoluut ongewenst van Tienen in de plannen te betrekken. Hij trachtte bij Duitse industriëlen en in FDP-kringen financiële steun te verkrijgen voor een in het leven te roepen Nederlands weekblad, dat als officieel orgaan van zulk een nieuwe partij kon fungeren, doch tevens Duitse belangen zou kunnen verdedigen.

Een veelbelovend uitgangspunt voor de nieuwe op te richten partij zou Rispen in de ontevredenheid, die in boerenkringen leefde inzake het door de regering gevoerde landbouwbeleid. Hij meende des te gemakkelijker deze ontevredenheid dienstbaar te kunnen maken aan zijn politieke doeleinden, doordat hij - evenals II - als landbouwkundig ingenieur een goede entree in de boerenwereld had.

In "De Vrije Boer" (orgaan van de Landelijke Vereniging voor Bedrijfsvrijheid in de landbouw-BVL en, na 1958, tevens mededelingenblad van de Boerenpartij) werd meermalen aangeraden bodemonderzoek door II, "Landbouwkundig Ingenieursbureau" te Deventer te laten verrichten, inplaats van door de bevoegde instanties. II was er bovendien van overtuigd dat

25 OKT. 2001

Deze rubricering is
bestemd na 5-0

boeren, ongeacht hun politieke overtuiging, in het algemeen geen bezwaren hebben tegen oud-NSB-ers, voorzover deze in eigen omgeving als goede en betrouwbare boeren staan aangeschreven.

Veel nut verwachtte hij vooral van het contact met de actieve groep rond Koekoek, voorzitter van de BVL en hoofdredacteur van "De Vrije Boer". Een effectief hulpmiddel waren in deze jaren de vele, meestal goedbezochte boerenprotestvergaderingen, waarin geageend werd tegen het landbouwbeleid van de regering. II en II traden hierin dikwijls op als spreker, terwijl II uit tactische overwegingen doorgaans slechts als toevoegde aanwezig was. Wel schreef laatstgenoemde waarschijnlijk meermalen onder pseudonym in "De Vrije Boer". II publiceert tot op heden regelmatig in dit orgaan onder eigen naam, terwijl hij eveneens zitting had in de Raad Advies van de BVL. Beide ingenieurs verzuegen steeds opzettelijk hun politieke oogmerken, maar door tegen bepaalde regeringsmaatregelen te fulmineren hoopten zij de boeren zó te beïnvloeden, dat bij eventuele verkiezingen of hun stem kon worden gerekend. Beiden konden des te gemakkelijker invloed uitoefenen in de BVL, omdat hun gezag als landbouwdeskundige in boerenkringen volledig werd geaccepteerd. Hun argumentatie in redevoeringen en artikelen werd niet ervaren als een politiek drijven, laat staan als een aanloop tot een nieuwe neo-nazipartij, maar als een deskundige kritiek op het agrarische beleid van de regering, dat geheel aansloot bij eigen visie.

Het deelnemen van de BVL aan de verkiezingen voor Provinciale Staten en Concentraderaden in 1958 onder de naam "Boerenpartij", was eigenlijk tegen de zin van II en II, daar zij de tijd hiervoor nog niet rijp achtten. II adviseerde, hoogstens slechts daar met een kandidatenlijst uit te komen, waar succes verzekerd was, opdat een eventueel fiasco zich bij de Kamerverkiezingen van 1959 niet zou wreken. II had II aanvankelijk beloofd hem behulpzaam te zijn met het bezoeken van de toekomstige kandidaten, doch zag in overleg met II hiervan af, uit vrees dat de BP hierdoor mogelijk gecompromitteerd zou worden. De oud-politieke delinquenten dienden zich volgens II geheel op de achtergrond te houden, om te voorkomen dat de nieuwe partij als een verkapte NSB-partij zou worden gedoodverfd. Voorts moest men slechts leden van de BVL van uiteenlopende politieke richting kandidaat stellen, die ervan overtuigd waren dat hun belangen niet naar behoren door de bestaande politieke partijen werden behartigd.

Eind 1958 werd met betrekking tot het voornemen van de BP om deel te nemen aan de Tweede Kamer-verkiezingen van 1959 vernomen, dat zowel II

25 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 15 2/3 jr.

als II had verzekerd, dat deze partij zou kunnen rekenen op de stemmen van de oud-politieke delinquenten, die inmiddels weer kiesgerechtigd zouden zijn.

17 mei 1966